

98 årig jøde: Forsinket tak til Køge – tak for livet

Den nu 98-årige Hans Goldstein siger tak til Køgeborgerne, der hjalp ham og hans kammerater med at flygte til Sverige natten til den 7. oktober 1943.

"Min historie er en solstrålehistorie i en mørk tid", siger Hans Goldstein.

Hans Goldstein blev skjult på Teaterbygningen og hen på natten smuglet ombord i en fiskekutter i Køge Havn sejlet til Skanör i Sverige.

"Det var en frygtelig tid" siger Hans Goldstein, "og vi fik aldrig sagt ordentligt tak til de mange, der hjalp os. Jeg er stadig i live – og jeg siger derfor nu – på vegne af os alle – også de, som ikke er mere - tak til de mange personer og institutioner, der med fare for deres eget liv og velfærd hjalp os jøder med flugten til Sverige. Mange har talt om, at der skulle betales for at blive sejlet til Sverige – men vi blev ikke afkrævet nogen form for betaling, selv om skipperen risikerede såvel deres liv som deres kutter, hvis vi var blevet taget af tyskerne". Skipperen sejlede os af ren medmenneskelighed.

Vi nærmer os 75-året for jødernes redning fra Køge.

"Det glæder mig meget, at Hjemmeværnsforeningen i Køge vil rejse en mindesten over jødernes flugt og redning fra Køge", siger Hans Goldstein. "Det er meget, meget vigtigt, at nogen gør en indsats for at synliggøre og fastholde erindringer om den hjælp Køgeborgerne gav jøderne. Mange hundrede andre jøder skylder også borgerne i Køge og Køge-området en stor tak for deres uselviske indsats under krigen – og specielt redningen af jøderne".

"Husk nu at invitere mig til indvielsen af mindestenen", siger den 98-årige Hans Goldstein.

Hans Goldstein blev i 1938 hjulpet til Danmark, hvor han kom i landbrugslære – det skulle vise sig, at det blev en "anderledes" uddannelse.

Halvdelen af Hans Goldsteins familie - onkler, tanter, fætre og kusiner blev myrdet af tyskerne, Moderen blev gasset i KZ-lejren i Auschwitz, mens det lykkedes Hans Goldsteins far - efter et KZ-lejr-ophold Dachau - at komme til USA, hvor han resten af sit liv bebrejdede sig selv, at han havde overlevet.

På forskellig vis lykkedes det en del unge jøder at komme til Danmark, hvor en gruppe efterhånden fik arbejde på gårdene omkring Køge – bl.a. Gl. Lellinge Gård, Ny Lellinge Gård, Fuglsanggård og Egemosegård.

Den 1. og 2. oktober 1943 satte tyskerne gang i jødeanholdelserne i Danmark, og de unge jøder måtte gå under jorden. Tyskerne forsøgte forgæves at få navnelister udleveret af Politiet i Roskilde. Gruppen af unge jøder forsøgte flere gange at flygte – først fra Rungsted så fra Gilleleje, men disse forsøg mislykkedes.

Via gruppens netværk fik de kontakt med den socialdemokratiske modstandsmand, Knud Damgaard. Damgaard blev bl.a. senere folketingsmand, folketingets komiterede for Hjemmeværnet, medstifter af De danske Hjemmeværnsforeninger og meget andet. Den 6. oktober 1943 havde Knud Damgaard arrangeret deres 3. flugtforsøg – det skulle foregå fra Køge – 3. gang blev lykkens gang.

Gruppen mødtes på Valby Station, hvor Damgaard gav dem billetter til toget og de fornødne instruktioner.

Ved ankomsten ca. kl. 17 til Køge blev de ført til Teaterbygningen, hvor de blev skjult sammen med 20 andre jødiske flygtninge. Et lille barn, der græd, fik en sovepille, således at gruppen ikke blev afsløret.

Da mørket faldt på, blev gruppen ført til havnen, hvor de kl. 2 om natten blev stuvet ned i en fiskekutter og sejlet til Skanör i Sverige.

Der var nervøsitet og spænding på båden og på halvvejen stoppede skipper motoren og båden lå stille. Han mente, at der var et tysk skib i nærheden.

Kl. 4 om morgenen nåede flygtningene sikker i havn i Skanör, hvor de blev indkvarteret på en skole. Det blev til en god modtagelse, og Hans Goldstein husker, at de for første gang i 3 år fik serveret rigtig kaffe. Sidst i maj 1945 kom Goldstein tilbage til Danmark.

"Jeg blev uddannet som revisor og har også været kommunalpolitiker for SF", siger Hans Goldstein, der er storforbruger af bøger og klassisk musik. Hans Goldstein er trods sine 98 år fortsat et aktivt medlem i bestyrelsen af foreningen "NewOutlook" – Den dansk-jødiske fredsbevægelse.

Mange andre jøder blev i Køge-området hjulpet i deres flugt fra tyskerne. Mange hjalp med at skjule dem – mange hjalp med at sejle dem over. I Køge Bugt området var det bl.a. Mosede, Køge, Strøby Ladeplads, Gjorslev, der var "udskibningshavne".

Den 7. oktober 1943 samledes over 400 jøder i Køgeområdet og skjult på gården "Tammoseholm" i Strøby Ladeplads, hvorfra de natten til den 8. oktober blev smuglet ud i 2 stenfiskerfartøjer og sejlet til Klagshamn i Sverige (Svenskerne siger, at der kom 500). Det er danmarkshistoriens allerstørste samlede redningsaktion.

Desværre gik det ikke altid lige godt. På Sømandshjemmet på Køge Havn blev 30 jøder "stukket" af tyske håndlangere. Efter tyskernes anholdelse af jøderne, havnede de fleste i Theresienstadt.

Hans Goldstein har godkendt den ovennævnte artikel samt brugen af fotoet af ham.

Køge d. 18. marts 2017

Bruno Juul

Hjemmeværnsforeningen for Køge og Omegn